

urnasírt. Azért, hogy az eső kárt ne tegyen a leletekben, a tárgyakat kimosztották helyükről, majd később visszahelyezték azokat. A sírmelléletek a kiásott gödör ÉNy-i részén kerültek elő, ez a gödör azonban nem az eredeti sírgödör! A melléletek: nagyobb méretű fülesbögrében kisméretű bögre, valamint egy agyag orsógomb. Dokumentálás, bontás és felszedés közben újabb jelenségeket, tárgyakat nem találtunk.

Munkatárs: Hajdú István technikus.

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA – CSENERI PIROSKA

597. Zalalövő határa

(Zala megye) Ö, B, Ró, Á, Kö, Kk, Tő

A Zalalövőt elkerülő út három alternatív nyomvonalának területén a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága két részletben régészeti örökségvédelmi hatástanulmányt készített, mely mindhárom szakaszon terepbejárással együtt történt.

Az 'A' változat a mai 86. sz. útról hozzávetőleg a Borostyán-tó É-i végének magasságában csatlakozna le és a Szőce-patak folyásának elgátolásával kialakított mintegy 20 ha kiterjedésű mesterséges tavat egy rövid szakaszon Vas megyét érintve Ny-ról kerülné meg. Felsőjánosfától DK-re haladna át a Zalán, majd az attól D-re ma erdővel borított részen át csatlakozna vissza a főútra. Mindez közel 10 km hosszúságot tesz ki. Az egy kilométerrel hosszabb 'B' verzió a sötétmajori temető bejáratától indulna, megkerülné Budafát, majd a keménfai utat keresztezve a Keresztúri-patak völgyében haladva Irsapusztától É-ra a sertéstelepnél csatlakozna vissza a mostani 86. sz. főútra. Az alig 9 km hosszúságú 'D' nyomvonalterv szintén Sötétmajorból indulna és a keménfai útig azonos az előbbivel, ám onnét a Pataka-hegyi zártkerteken át a szerpentin tetején torkollik a jelenlegi főútba.

A régészeti topográfiai terepmunkákat 2009 júniusában végeztük, ami a részleges beépítettség és különösen az akkora már szárba szökő növények miatt nem lehetett teljes. A terepbejárás során a tervezett nyomvonalat lehetőség szerint annak 200 m széles környezetében mértük fel. Ennek során a korábbi kutatások és az adattári adatok alapján nyilvántartott régészeti lelőhelyek közül kettőn tudtunk leletanyagot gyűjteni (KÖH 39788, KÖH 39796), továbbá hat új lelőhelyet találtunk, kettőt az 'A', négyet pedig a 'B' nyomvonalon. A három nyomvonalon összesen 17 lelőhellyel számolhatunk, az 'A' esetében hattal, a másik kettőnél öttel-öttel, a Borostyánkő út pedig mindegyiket érintheti.

Az év végére döntés született, hogy a 'B' verzió megvalósíthatóságának van a legnagyobb esélye, így annak nyomvonalát novemberben sokkal jobb terepi körülmények közt újrajártuk.

Ennek eredményeként azon a Borostyánkő úton kívül, mely részben a már meglévő főút alatt húzódik, 6 régészeti lelőhelyet sikerült elkülönítenünk: *Konkolica*

I, Konkolica II, Hangyás-völgytől ÉK-re, Nagyfernekág, Budafa-Csihaj-dűlő; Keménfa, Szentegyházi-dűlő (KÖH 75019, 75021, 75023, 75025, 75027, 75029).

Munkatárs: Császár Renáta, Simmer Livia.

STRAUB PÉTER

598. Zákányszék határa

(Csongrád megye) Ö, B, Á, Kk

2009. október 1–2-án terepbejárást végeztünk a homokháti vízpótló rendszer kiépítésével kapcsolatban. A nyomvonal a Széksóstói- és a Domaszéki-Főcsatornát köti majd össze. A beruházással érintett területet 20 m széles sávban jártuk be.

Zákányszék közigazgatási területén 2 korábbról is ismert régészeti lelőhelyet sikerült azonosítanunk: Szegedi műút, Szegedi műúttól D-re (KÖH 46205, 46199). Lokalizáltunk 1 új, eddig ismeretlen lelőhelyet is: Szegedi műút II. (KÖH 72977).

Munkatársak: Parditka Györgyi régész, Paja László antropológus, Sultis László technikus.

BÁCSMEGI GÁBOR

599. Zomba, Szentgál-pusztá

(Tolna megye) Ö, B, LT, Ró

A Völgységi-patak környékének régészeti topográfiai munkálataihoz kapcsolódó terepbejárás során Zomba K-i határában, Szentgál-pusztá szomszédságában több lelőhelyet találtunk.

Alsó-Hegyes-dűlő (KÖH 74721): A nevezett dűlő D-i, a Völgységi-patak valamikori árterébe nyúló kisebb kiemelkedésén, a Paradicsom-pusztára vezető betonút D-i oldalán, a magasfeszültség alatti részen egy kb. 100×100 m-es területen változó intenzitással jelentkező nagyobb mennyiségű őskori, kelta és római kerámiát gyűjtöttünk. A lelőhely ÉK-i felén egy nagyobb méretű szétszántott vöröses foltot sikerült megfigyelni, ill. számos római téglatöredéket is találtunk a lelőhely több részén kisebb-nagyobb csoportokban.

Alsó-Kisföld-dűlő (KÖH 54408): A korábban már részben ismert, római korinak nyilvántartott nagyméretű lelőhelyet bejárása nyomán mind kiterjedésében, mind a talált korszakokban módosítanunk kellett. A mintegy 850–900×250 m nagyságú, ÉNy–DK irányú folyamatos lelőhely D-i harmadában, a patakmederhez közeli laposabb részen szórványosan kelta korú kerámiát gyűjtöttünk. A lelőhely D-i felében, az említett laposabb részen, ill. a meredekebben emelkedő domboldalon, a betonút É-i felén is római kori leleteket lehetett találni a felszínen. Legintenzívebben az út bevágásának környékén, annak D-i, DK-i szomszédságában, ahol valamilyen római korú épület (villa) nagyobb mennyiségű tegula-, tegula lateres-, mészkő- és habarcsmaradványait szántották ki egy kb. 50×30 m-es területen. A lelőhely É-i felében, a betonúttól É-ra, az igen meredek domboldalon és platóján nagyobb

mennyiségben gyűjthető őskori kerámia intenzívebb középső bronzkori (mészbetétes) telep létére utal, ahol a leülepedett szántásban egy kb. 10 m átmérőjű sötétebb foltot is sikerült megfigyelni.

Sánci-dűlő (KÖH 74719): A dűlő D-i, DK-i végében, a széles patak völgy fölé magasodó plató D-i felén, a magassági ponttól DK-re a 2006-ban készített műholdfelvételen 8–10 20–25 m átmérőjű körárok sötétebb foltja látszódott a löszös talajban. A bejárás alkalmával régészeti korú leletet nem találtunk.

CZÖVEK ATTILA

600. Zsadány határa

(Békés megye) Ő, Sza, Á

2009. május 30–31-én helyszíni szemlét végeztem a település több pontján.

Fancsika-pusztá, Varga-tanya (KÖH 68607): A lelőhely a zsadányi határ ÉK-i részén található, a Hajdú-Bihar megyei határvonaltól kb. 600 m-re, a Holt-Sebes-Körös Fancsika-pusztán kanyargó, ezen a szakaszon É-D-i irányban haladó holtágától pedig kb. 200–300 m-re K-re. A lelőhely kiterjedése É-i, K-i és Ny-i irányokban bizonytalan, D-i széle viszont az itt elterülő alacsony, ma is szikes legelővel borított terület É-i szélén, az egykori Varga-tanya helyétől Ny-ra kb. 50–300 m hosszan és kb. 200 m szélességben pontosan azonosítható. Területén, határozott sűrűségben, főleg őskori edénytöredékek és paticsdarabok fordultak elő, de egy edényoldal az Árpád-kori megtelepedésre is utal. Bizonytalan a lelőhely területi viszonya az itt korábban azonosított két halomhoz és a közeli másik lelőhelyhez is (6946, 6947, 6977).

Soltész-gát (KÖH 6954): A belterület ÉNy-i szélétől ÉNy-ra kb. 400 m-re, az Okány-Nagygyanté műúttól É-ra kb. 220 m-re, az itt haladó É-D-i irányú dűlőút és annak K-i oldalán húzódó mély ároknak is a K-i oldalán, az úttól kb. 50 m-re, az egykori Homok-ér É-i kanyarulatának külső, É-i partján, keskeny, szürke talajú

földhátan sűrűn előforduló korongolt és kézzel formált szarmata kori leletek jelezték a lelőhelyet. Északi és déli széle hozzávetőlegesen megállapítható volt, de K-i és Ny-i kiterjedése bizonytalan. A lelőhely szélessége kb. 110 m, s követi a Homok-ér kiszáradt medrét, annak É-i partját foglalja el.

SZATMÁRI IMRE

601. Zsáka, Dávid-tanya

(KÖH 61522)

(Hajdú-Bihar megye) B

A részletes tanulmányt lásd a kötet 19. oldalán!

V. SZABÓ GÁBOR

602. Zsámbok, Közép-dűlő

(MRT XIII/3 k. 28/7 lh., KÖH 26528)

(Pest megye) B, Sza

A 3105 jelű út 21+074–21+346 km-szelvénye közötti szakaszán pályakorrekciós munkálatokhoz kapcsolódóan régészeti szakfelügyeletet tartottunk 2009. szeptember folyamán. A beruházási terület közvetlen közelében a régészeti topográfiai munkálatok során késő bronzkori, kelta és szarmata cserepeket gyűjtöttek.

A beruházási területen géppel távolították el a humusréteget, 50–160 cm mélységig. A barna, agyagos altalaj szintjén több régészeti korú beásás foltja is kirajzolódott: egy, vagy két földbe mélyített építmény, egy szabadtéri kemence, több kerek és ovális gödör, ill. árok. A barna, humuszos betöltésű árkokban nyelés közben őskori cseréptöredékeket és állatcsontot találtunk. Humusztalaj során szóróanyagként került elő több bronzkori és szarmata kori (Kr. u. 3–4. sz.) fazéktöredék. A beruházási terület D-i részén elszórtan jelentkezett néhány árok, inkább a mélyebben fekvő É-i részekben sűrűsödtek a települési objektumok. A lehumusztalt felület nagysága 1770 m², ebből régészetileg érintett 1400 m² volt.

RÁCZ TIBOR ÁKOS